

BÖLÜM 15

PANDEMİ SÜRECİNDE ACİL SERVİSTE ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER VE TRIAJ

Kadir KÜÇÜKCERAN¹

GİRİŞ

Herhangi bir hastalığın küresel salgına yol açmasına pandemi denir. Tarihte pandemiye yol açan birçok hastalık meydana gelmiştir. Çin'in Wuhan şehrinde başlayan covid 19 salgını da pandemi olarak kabul edilen ve halen devam eden en son pandemi hastalığıdır (1).

Pandemi sürecinde acil servis planlanması hayati önem arz eder. Kaos ortamı oluşma ihtimali yüksek olan yerler arasında aklımıza ilk gelen yer acil servislerdir. Hastalık semptomları geçiren veya hastalık kapma endişesi ile hasta olmayan kişilerin uğrayacağı yer, hastanelerin acil servisleridir. Acil servis planlanması pandemiye sebebiyet veren hastalığa uygun olacak şekilde yapılmazsa, acil serviste oluşacak kaos diğer bölümlere de sıçrayabilir. Diğer bölümlerde alacağınız tedbirler bu sıçramayı engellemez. Sonuç olarak pandemi sürecinde hastane olarak her bölüm için almamız gereken tedbirleri almamız gerekir. Önem sırası olarak acil servisleri ilk planda değerlendirmeliyiz.

FİZİKİ DEĞİŞİKLİK

Pandemi sürecinde acil servise pandemiye sebebiyet verecek hastalığa ait kişiler ile birlikte normal hastalar da gelecektir. Hatta bu kişilerin klinik durumu pandemiye sebebiyet verecek hastalıktan daha ağır klinikte de (trafik kazası, kalp kirizi, inme) olabilir. Pandemiye sebebiyet verecek hastalığın diğer gelen hastalara bulaştırmaması için bazı önlemler alınmalıdır. Bulaştırmamanın en iyi yöntemi fiziki temasın önlenmesi ile olur. Bu yüzden acil servisler kirli ve temiz alan olmak üzere ikiye ayrılmalıdır. Kirli alanda pandemiye sebebiyet veren hastalığa ait kişiler tedavi hizmeti verilmelidir. Temiz alanda diğer hastalıklara sahip kişilere hizmet edilmelidir. Hatta fiziki imkan varsa arada olan hastaların değerlendirildiği tampon bölge de olmalıdır. Bu tampon bölge dediğimiz ara alan olursa pandemiye sebebiyet veren hastalığın tanısı kesinleşmemiş ama şüphede kaldığımız kişiler bu alanda değerlendirilebilir. Mevcut acil servisleri 2 ye bölmek bile fiziksel ve insan gücü açısından belli

¹ Dr. Öğr. Üyesi Kadir Küçükceran, Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi Acil Tıp, kadirkucukceran@hotmail.com

larda (dekontaminasyon açısından) olan soyunma odalarının temini sağlanmalıdır.

KORUYUCU EKİPMAN YÖNETİMİ

Pandemi sürecinde koruyucu ekipmanın en fazla tüketildiği bölümlerden birisi de acil servistir. Koruyucu ekipman açısından yeterli malzeme temininde problem yaşamamak için koruyucu ekipman yönetiminin uygunluğuna dikkat etmeliyiz.

Koruyucu ekipman yönetimi ise pandemiye sebebiyet verecek hastalığa göre değişir. Günümüzde yaşadığımız Covid 19 pandeminden dolayı, koruyucu ekipman önerilerini Covid 19 hastalığına göre söylenecektir.

Acil serviste temiz alanlarda hasta ve personelin koruyucu ekipman takmasına teorik olarak gerek olmadığı düşünülse de, hastalık semptomu olmadan da Covid 19 hastalığı geçirme ve bulaştırma ihtimali olmasından dolayı (11) temiz alanda hem hastaların hem sağlık personelinin cerrahi maske takmasını önerilmektedir. Zaten tüm sağlık personelinin ve covid şüphesi olan hastaların hepsine cerrahi maske takılması zorunluluktur (2). Acil personelinin, temiz alanda normal giyeceği üniforma dışında başka kişisel koruyucu ekipman takmasına gerek yoktur. Triaj anında giyilecek kişisel koruyucu ekipmanı hakkında bilgiyi ilgili konu başlığında bahsetmiştik. Tablo 1' de Sağlık Bakanlığının yayınladığı triaj anında kişisel koruyucu ekipman yönetimini bulabilirsiniz (7)

Kesin/olası COVID-19 vakaları ile 1 metreden daha yakın temas edecek personel için gerekli kişisel koruyucu ekipmanlar; cerrahi maskeye ilave olarak eldiven, önlük, aerosolizasyona sebebiyet verecek işlem sırasında n95 maske, yüz koruyucu siperlik ve gözlüktür (8).

Sonuç

Sonuç olarak pandemi sürecinde acil servis işleyişi hayati önem arz eder. Acil servisi, hastaların hastaneye girdiği kapı ve hastane içindeki bölümlere drene olduğu bir musluğa benzetebiliriz.

Acil servis tıkanıldığı zaman kapı ve musluk çalışmayacağı için acil servis ile beraber tüm bölümlerde büyük bir kaos meydana gelir. Bu kaosun yaşanmaması için alınacak tedbirler önceden planlanmalı ve uygulanmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Sohrabi C, Alsafi Z, O'Neill N, et al. World Health Organization declares global emergency: A review of the 2019 novel coronavirus (COVID-19) Int J Surg. 2020;76:71-76.
2. Chavez S, Long B, Koefman A, et al. Coronavirus Disease (COVID-19): A primer for emergency physicians. Am J Emerg Med. 2020; 30178-9.
3. van der Linden MC, Meester BE, van der Linden N. Emergency department crowding affects triage processes. Int Emerg Nurs. 2016;29:27-31.
4. Möckel M, Bachmann U, Behringer W, et al. How emergency departments prepare for virus disease outbreaks like COVID-19. Eur J Emerg Med. 2020;27(3):161-162.
5. Alhazzani W, Möller MH, Arabi YM, et al. Surviving Sepsis Campaign: guidelines on the management of critically ill adults with Coronavirus Disease 2019 (COVID-19). Intensive Care Med. 2020;46(5):854-887.
6. CDC (2020). *Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Interim Guidance for Emergency Medical Services (EMS) Systems and 911 Public Safety Answering Points (PSAPs) for COVID-19 in the United States 2020*. (1/6/2020 tarihinde <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/guidance-for-ems.html> adresinden ulaşılmıştır).
7. T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü (2020). *Covid-19 Hastalığına Yönelik Sağlık Kuruluşu, Personel Ve Faaliyet Türüne Göre Kullanılması Önerilen Koruyucu Ekipmanlar 2020*. (1/6/2020 tarihinde https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/depo/enfeksiyon-kontorl-onlemleri/KISISEL_KORUYUCU_EKIPMAN_KULLANIMI.pdf adresinden ulaşılmıştır).
8. T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü (2020). *COVID-19 (SARS-CoV-2 ENFEKSİYONU) REHBERİ Bilim Kurulu Çalışması 2020*. (1/6/2020 tarihinde https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/depo/rehberler/COVID-19_Rehberi.pdf adresinden ulaşılmıştır).
9. National Health Commission of the People's Republic of China (2020). Notice of the General Office of the National Health Commission on Issuing Guidelines for the Use of Common Medical Protective Products in the Prevention and Control of Pneumonia Caused by New Coronavirus Infection (Trial) 2020. (1/6/2020 tarihinde <http://www.nhc.gov.cn/xcs/zhengcwj/202001/e71c5de925a-64eafbe1ce790deba-b5c6.shtml> adresinden ulaşılmıştır).
10. Nicola M, O'Neill N, Sohrabi C, et al. Evidence based management guideline for the COVID-19 pandemic - Review article. Int J Surg. 2020;77:206-216.
11. Wang Y, Wang Y, Chen Y, et al. Unique epidemiological and clinical features of the emerging 2019 novel coronavirus pneumonia (COVID-19) implicate special control measures. J Med Virol. 2020.